

Vejledning

Udarbejdelse af en vedtægt for frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde i Bornholms Regionskommune

Godkendelse sker efter reglerne i folkeoplysningsloven.

I folkeoplysningslovens § 4, stk. 3 fremgår:

En frivillig folkeoplysende forening skal:

- 1) Have formuleret et formål med foreningsdannelsen, som fremgår af vedtægten.
- 2) Tilbyde folkeoplysende virksomhed efter denne lov.
- 3) Have en bestyrelse.
- 4) Være demokratisk opbygget.
- 5) Bygge på aktivt medlemskab og have mindst 5 betalende medlemmer.
- 6) Som udgangspunkt være åben for alle, som tilslutter sig foreningens formål.
- 7) Være hjemmehørende i tilskudskommunen.
- 8) Have en virksomhed der er almennyttig og kontinuerlig.

En folkeoplysende forening skal have en vedtægt.

Vedtægterne skal som et minimum indeholde oplysninger om:

1. Foreningens formål.
2. Valg til bestyrelsen og antallet af bestyrelsesmedlemmer.
3. Regnskabs- og formueforhold, herunder valg af revisor.
4. Foreningens hjemsted.
5. Betingelser for medlemskab.
6. Tegningsret for foreningen.
7. Procedure for vedtægtsændringer.
8. Anvendelse af foreningens eventuelle overskud ved ophør.

Vejledning

1. Foreningens formål:

Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og med udgangspunkt i aktiviteten og i det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Foreningens formålsparagraf skal tage udgangspunkt i ovenstående formål. Det er ikke tilstrækkeligt at have en formålsparagraf, der beskriver, at man i foreningen kan dyrke f.eks. badminton, fodbold, spejderarbejde eller lignende. Formålsparagraffen skal også indeholde en beskrivelse af foreningens mål for det forpligtende fællesskab og aktive medlemskab.

Med det forpligtende fællesskab og aktive medlemskab menes, at et medlem af en frivillig folkeoplysende forening er en del af foreningen med indflydelse og ansvar overfor foreningens fællesskab og aktiviteter. Det forpligtende fællesskab, medlemsindflydelse og aktive medlemskab er samtidig de begreber, som adskiller den frivillige forening fra de kommercielle tilbud, hvor der ikke ydes offentlige tilskud eller stilles lokaler til rådighed.

Foreningens formålsparagraf skal give et signal om, hvad der overhovedet er meningen med foreningen. Både til foreningens medlemmer og til omgivelserne.

Nedenstående er 3 eksempler på, hvordan en forenings formål kunne formuleres:

”Det er foreningens formål at tilbyde xxxinteresserede mulighed for at dyrke xxx, samt med udgangspunkt i xxx at fremme medlemmernes demokratiforståelse, herunder udvikle medlemmernes evne og lyst til at engagere sig og tage medansvar i foreningen og i det lokale samfund”.

”Det er foreningens formål via xxx at aktivere medlemmerne, fysisk og socialt i et forpligtende fællesskab, herunder fremme medlemmernes demokratiforståelse, og udvikle medlemmernes evne og lyst til at engagere sig og tage medansvar i foreningen og i det lokale samfund”.

”Det er foreningens formål, via et forpligtende fællesskab, at fremme interessen for xxx, herunder fremme medlemmernes demokratiforståelse, og styrke deres evne og lyst til at tage ansvar for eget liv, og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet”.

Ovenstående eksempler er vejledende. Alle foreninger opfordres til at diskutere og formulere netop det formål, der passer til jeres forening.

Foreningens formål eller adfærd må ikke modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Folkeoplysningsloven støtter ikke foreninger, der etableres alene med det formål at afholde enkeltstående arrangementer. Der skal være tale om faste, planlagte arrangementer.

2. Valg til bestyrelsen og antallet af bestyrelsesmedlemmer:

Der skal være demokratisk valg til foreningens bestyrelse, hvilket sker ved afholdelse af en årlig generalforsamling, hvor foreningens aktive medlemmer har indflydelse på valg af foreningens ledelse. Børn og unge bør have stemmeret. Børnemedlemmer kan dog være repræsenteret ved deres forældre i foreningens demokratiske struktur.

Alle eller et flertal af bestyrelsen skal være valgt af foreningens medlemmer, således at medlemmerne har mulighed for at afsætte de valgte bestyrelsesmedlemmer for eksempel på en generalforsamling.

Antallet af bestyrelsesmedlemmer skal fremgå af vedtægterne.

3. Regnskabs- og formueforhold, herunder valg af revisor:

Foreningens regnskabsår skal fremgå af vedtægterne, ligesom det skal fremgå, hvor foreningens midler opbevares.

Valg af revisor og revisorsuppleant skal fremgå af vedtægterne. Valg af disse sker på generalforsamlingen.

4. Foreningens hjemsted:

Foreningen skal være hjemmehørende i og have sin lokale forankring i Bornholms Regionskommune. En forening har således kun ret til tilskud og lokaler i den kommune, hvor foreningen er hjemmehørende, og hvor foreningen er en del af lokalsamfundet.

5. Betingelser for medlemskab:

Det skal som hovedregel være muligt for alle personer, der tilslutter sig foreningens formål, at blive medlem. Dvs. at der ikke må ske en diskrimination på grund af etnisk baggrund, religion, politisk tilhørsforhold eller andre lignende forhold. Foreninger, hvor medlemskabet er betinget af køn, vil opfylde åbenhedskriteriet.

6. Tegningsret for foreningen:

Det skal fremgå af foreningens vedtægt, hvem der har ret til at tegne foreningen. Dvs. hvem der kan skrive under på vegne af foreningen for eksempel ved oprettelse af check- eller girokonto eller ved indgåelse af købs- eller låneaftaler.

Det årlige regnskab underskrives af den samlede bestyrelse.

7. Procedure for vedtægtsændringer:

Det skal fremgå af vedtægten, hvorledes foreningens vedtægt kan ændres.

8. Anvendelse af foreningens evt. overskud/formue ved ophør:

Det skal fremgå af vedtægten, hvad der sker med foreningens evt. overskud ved ophør.

En forening må ikke oprettes eller nedlægges i kommercielt øjemed. Derfor skal et evt. overskud tilfalde et almennyttigt formål. Som overskud/formue betragtes både materiel, inventar, bygninger og kapital.

Udkast til vedtægter for en folkeoplysende forening

Vedtægter for "Navn"	Forklaring og kommentarer
§ 1. Navn og tilhørsforhold	
§ 1.1 Foreningens Navn er: "Navn".	Foreningens navn skal være unikt og vil også ofte fortælle hvad hovedaktiviteten er – f.eks. "Boldklubben Hatrick".
§ 1.2 Foreningens hjemsted er Bornholms Regionskommune.	Foreninger, der søger tilskud i Bornholms Regionskommune, skal have hjemsted og have deres primære aktiviteter i Bornholms Regionskommune. Man må dog gerne deltage i turneringer, kurser, stævner, workshops og lignende andre steder i Danmark. Foreningen må også gerne have medlemmer, der er bosat i andre kommuner, og der kan også søges tilskud til disse, hvis de er under 25 år.
§ 2. Formål	
§ 2.1 Foreningens formål er ...	Formålsparagraffen er særlig vigtig. Formuler den så bredt, at den omfatter alt det, I kunne tænke jer at lave i foreningen, men samtidig så smalt, at I med den kan holde jer på sporet af det, som I nu engang er samlet om i jeres forening. Formålet skal ligge indenfor det overordnede formål for frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, som er: "med udgangspunkt i aktiviteten og i det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen og dermed medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet" (folkeoplysningsloven, § 14, stk. 1).
§ 3. Medlemskab	
§ 3.1 Foreningen optager som medlem enhver, som har betalt kontingent til foreningen og som tilslutter sig foreningens formål.	Ifølge folkeoplysningsloven skal man være fem betalende medlemmer for at lave en forening. En forening skal bygge på aktivt medlemskab, dvs. at hovedparten af medlemmerne skal betale kontingent og deltage aktivt i foreningen. Man må dog gerne have passive medlemmer og æresmedlemmer. Hvis jeres forening ønsker mulighed for at kunne ekskludere et medlem, skal der foreligge nogle objektive og saglige begrundelser herfor. Disse begrundelser skal fremgå af vedtægterne. Dette kan fx være grov overtrædelse af medlemsforpligtelserne, kontingentrestance af et væsentligt omfang eller lignende. Eksklusion bør typisk først finde sted efter forudgående advarsler og irettesættelser. Beslutningen om eksklusion kan træffes af bestyrelsen, men oftest er den endelige beslutning henlagt til generalforsamlingen, hvor det pågældende medlem har mulighed for at gøre indsigelser.
§ 4. Generalforsamlingen	
§ 4.1 Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed.	Foreningen skal være demokratisk, og generalforsamlingen er det forum, hvor medlemmerne direkte deltager i beslutningsprocessen.
§ 4.2 Bestyrelsen indkaldes til generalforsamlingen med mindst 14 dages varsel. Ordinær generalforsamling afholdes hvert år senest i xx måned.	Generalforsamlingen skal indkaldes i god tid, således at alle medlemmer har mulighed for at deltage. Generalforsamlingen vil typisk ligge i starten af året umiddelbart efter at årsregnskabet for foregående år er afsluttet og revideret.

§ 4.3 Dagsorden for ordinær generalforsamling skal som minimum indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Årsberetning samt godkendelse heraf
3. Fremlæggelse af regnskab, budget og kontingent samt godkendelse heraf.
4. Indkomne forslag. Forslag skal være indkommet senest en uge før generalforsamlingen.
5. Valg af bestyrelse
6. Valg af revisor
7. Eventuelt

§ 4.4 Alle beslutninger på en generalforsamling træffes ved almindeligt stemmeflertal med undtagelse af vedtægtsændringer og beslutning om foreningens opløsning.

§ 4.5 Alle medlemmer der har betalt kontingent har stemmeret (aldersgrænse?).

Der er en del faste punkter som skal med hvert år. Det kan skrives i vedtægterne, så man ikke glemmer dem.

4. Indkomne forslag.

Det er en foreningsretslig grundregel, at man ikke kan behandle et punkt, som ikke er på dagsordenen, og man kan så langt mindre vedtage noget, som ikke har været varslet på en dagsorden. Årsagen er selvfølgelig, at medlemmerne på forhånd skal have mulighed for at tage stilling til de emner, som skal debatteres. Derfor kan man også med rimelighed indsætte regler i vedtægterne om, at forslag skal komme i god tid inden generalforsamlingen.

Hvis foreningen har børn som medlemmer, kan der i vedtægterne stå at barnets stemmeret overgår til dets værg.

§ 5. Foreningens bestyrelse

§ 5.1 Foreningens daglige ledelse forestås af bestyrelsen, som vælges af generalforsamlingen.

§ 5.2 Bestyrelsen består af x medlemmer.

§ 5.3 Foreningens bestyrelse er på valg hvert år.

§ 5.4 Bestyrelsen konstituerer sig selv med formand, næstformand og kasserer og fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 5.5 Bestyrelsen kan nedsætte arbejdsgrupper m.m.

Bestyrelsen vælges på den årlige generalforsamling blandt medlemmerne og varetager medlemmernes interesse mellem generalforsamlingerne.

Antallet af bestyrelsesmedlemmer er forskellige fra forening til forening. Dog er der et minimumskrav på 3 personer, når man ønsker godkendelse som frivillig folkeoplysende forening. Antallet skal fremgå af vedtægterne.

Nogle foreninger foretrækker 2 års valgperioder, der er forskudt så halvdelen af bestyrelsen er på valg hvert år. Bestyrelsen fordeler normalt posterne imellem sig. I nogle foreninger er de enkelte bestyrelsesposter på valg separat, så f.eks. formand og kasserer vælges direkte af generalforsamlingen.

Der er ofte mange arbejdsopgaver i en forening og bestyrelsen kan hurtigt blive trætte, hvis det kun er dem, der udfører al arbejdet. En god bestyrelse formår at engagere sine medlemmer og uddelegere opgaver efter behov.

§ 6. Tegningsret

§ 6.1 Foreningen tegnes af formand og kasserer i fællesskab, eller ved en af disses forfald, af formand eller kasserer sammen med et bestyrelsesmedlem.

§ 6.2 Ved køb, pantsætning eller salg af fast ejendom kræves dog underskrift af den samlede bestyrelse.

§ 6.3 Ved beløb under xxx kr. kan kasserer underskrive alene.

Tegningsret forstås som retten til at skrive forpligtende under på vegne af foreningen. Dette er typisk formanden og kassereren i fællesskab.

For at undgå, at det bliver for besværligt, at der altid skal to underskrifter til i dagligdagen, kan det tilføjes at kassereren kan være ene-underskriver ved mindre beløb.

§ 7. Kontingent

§ 7.1 De årlige kontingenter godkendes af generalforsamlingen.

Ifølge folkeoplysningsloven skal foreningen have en form for medlemsbetaling for at kunne modtage støtte. Det mest almindelige er kontingent, hvor beløbet fastsættes på den årlige generalforsamling.

§ 8. Vedtægtsændringer

<p>§ 8.1 Vedtægtsændringer kræver et flertal på 2/3 af generalforsamlingens fremmødte medlemmer.</p>	<p>Det er kun generalforsamlingen, der kan ændre på foreningens vedtægter. Der skal fremgå hvor stort flertal, der skal til for at ændre vedtægterne, om det er almindeligt stemmeflertal, 2/3 af stemmerne eller andre stemmetal, og om ændringsforslag skal varsles på forhånd.</p>
<p>§ 9. Ekstraordinær generalforsamling</p>	
<p>§ 9.1 Indkaldelse sker, hvis et flertal af bestyrelsen ønsker det, eller hvis 1/3 af medlemmerne ønsker det. Indkaldelse med dagsorden sker med mindst to ugers varsel og senest fire uger efter, at der er indgået ønske om det.</p>	<p>Hvis der i løbet af året skal træffes nogle større eller principielle beslutninger, vil bestyrelsen indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, således at alle medlemmer kan tage del i beslutningen. Hvis en række medlemmer (fx 1/3) er utilfredse med bestyrelsens arbejde eller ønsker en principssag afgjort, kan de forlange indkaldt til ekstraordinær generalforsamling.</p>
<p>§ 10. Regnskab og økonomi</p>	
<p>§ 10.1 Regnskabsår er fra dato til dato. F.eks. 1.1 – 31.12</p>	<p>Bornholms Regionskommune anbefaler, at kalenderåret bruges som regnskabsår, da det gør arbejdet meget lettere i forhold til tilskud fra kommunen.</p>
<p>§ 10.2 Det reviderede regnskab med kommende års budget skal være fremsendt til medlemmerne senest 14 dage før den ordinære generalforsamling.</p>	
<p>§ 10.3 Revision finder sted én gang årligt efter regnskabsårets afslutning. Uanmeldt kasseeftersyn kan finde sted, når revisoren ønsker det.</p>	<p>Revisoren kan være et almindeligt medlem af foreningen. Vedkommende må ikke sidde i bestyrelsen eller være samboende/i familie med et bestyrelsesmedlem.</p>
<p>§ 10.4 Foreningen hæfter kun for sine forpligtelser med den af foreningen til enhver tid tilhørende formue. Der påhviler ikke foreningens medlemmer eller bestyrelsen nogen personlig hæftelse.</p>	<p>En forening kan blive forpligtet til at udbetale erstatninger, løn m.v. Men har foreningen ingen penge er spørgsmålet, hvem der så skal betale. Det er en foreningsretlig grundsætning, at man ikke kan gemme sig bag en disposition foretaget af en forening. I kan altså ikke oprette en forening og så derefter slippe for et eventuelt efterfølgende erstatningsansvar for jeres handlinger. En god tommelfingerregel er, at hvis bestyrelsen har handlet anderledes end den i den pågældende situation burde, hæfter den selv for et opstået tab.</p>
<p>§ 10.5 Foreningens midler indsættes i en bank.</p>	<p>Det er en strafferetlig hovedregel, at ansvaret ikke pålægges foreningen (eller dens medlemmer), men den/de der har handlet. Laver eksempelvis en række medlemmer af foreningen God mod Grise hærværk mod en grisefarm, er de øvrige medlemmer af foreningen uden risiko. Deres medlemskab af foreningen medfører ikke, at de kan blive stillet strafferetligt til ansvar for andre medlemmers handlinger. Foreningen kan have en bestemmelse om, at foreningen kun hæfter for sine forpligtelser med sin formue. Sørg også for at ingen medlemmer – heller ikke bestyrelsen – kautionerer personligt for foreningens forpligtelser.</p>
<p>§ 11. Opløsning</p>	
<p>§ 11.1 Opløsning af foreningen kræver et flertal på 2/3 af generalforsamlingens eller den ekstraordinære generalforsamlings fremmødte medlemmer. Opløsningen skal herefter godkendes på en efterfølgende ekstraordinær generalforsamling</p>	<p>Det skal være fastsat i foreningens vedtægter, under hvilke forudsætninger foreningen kan opløses. Ellers er det absolutte udgangspunkt, at foreningen kan opløses ved en generalforsamling – om den så er ordinær eller ekstraordinær.</p>

§ 11.2 Ved opløsning af foreningen skal foreningens midler overdrages til almennyttige formål.

Her skal der som udgangspunkt det samme antal stemmer til at nedlægge en forening, som der skal til at ændre dens vedtægter – hvilket som oftest er 2/3 af de fremmødte. Opløsningen kan også ske på knapt så frivillig basis. En forening betragtes som enhver anden form for juridisk person, og den kan derfor eksempelvis gå konkurs.

Ifølge folkeoplysningsloven skal foreningens formue tilfalde almennyttige formål ved dens opløsning. Dette kan f.eks. være en forening med et lignende formål som jeres egen forening, en organisation eller lignende.

Rev. 8. juni 2020